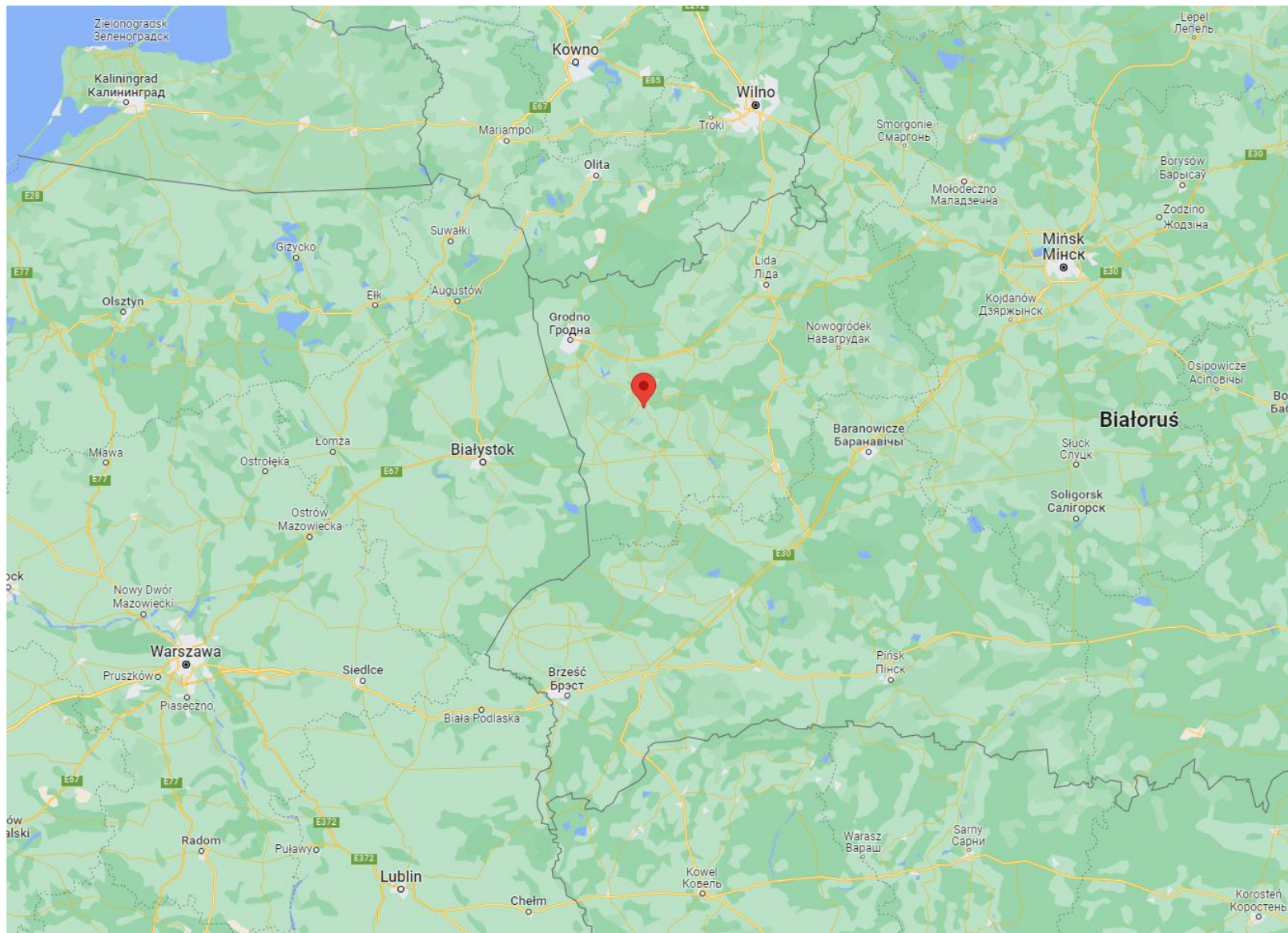

bożnica w Wołpie

opracowanie: Katarzyna Prokopiuk

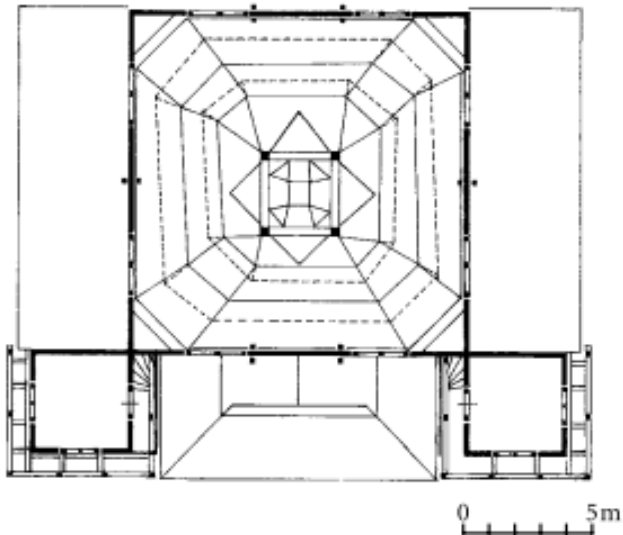
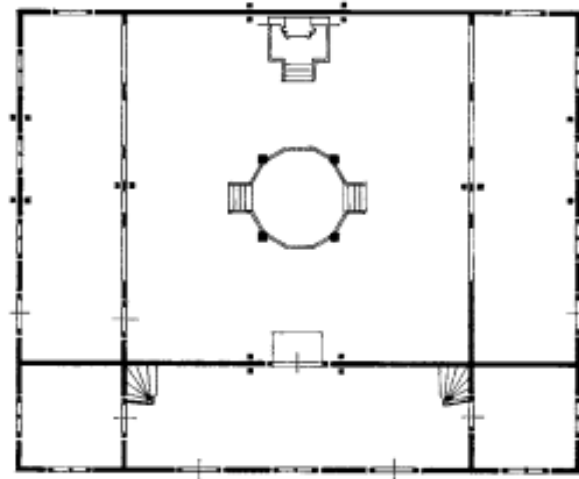
lokalizacja

historia

- **1. poł. XVIII w. – prawdopodobny czas powstania bożnicy**
- 1781 – wymiana kilku belek, pokrycie dachu nowymi gontami, być może obudowa bimy
- 1903 – remont dachu
- 1923 – przeróbka drzwi do babińców, powstrzymany przez władze konserwatorskie zamiar wymiany Aron Hakodesza
- Przed 1929 – wymiana deskowania sklepienia, nowa polichromia, remont Aron Hakodesza
- 1924 do 1936 – odeskowanie od zewnątrz ścian Sali oraz częściowo babińców i alkierzy, remont Aron Hakodesza
- **1929 – bożnica uznana za zabytek kultury**
- **Czerwiec 1941 lub grudzień 1942 – zniszczenie synagogi przez Niemców**

istniejące rysunki inwentaryzacyjne - program

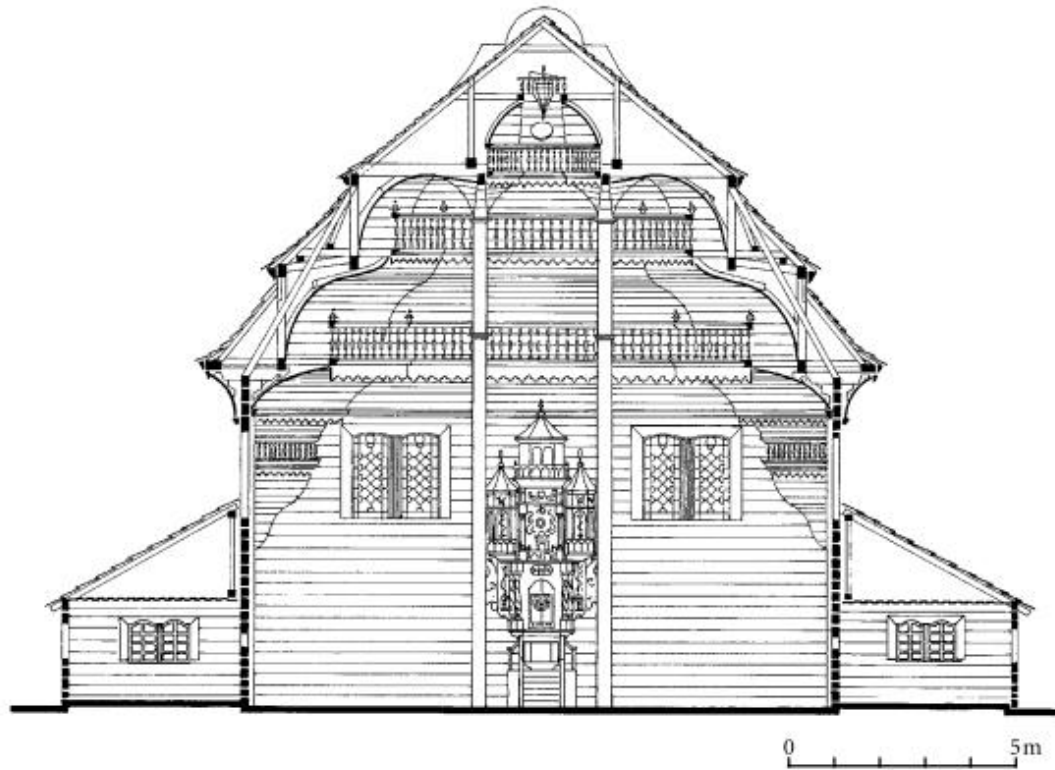

Program synagogi w Wołpie:

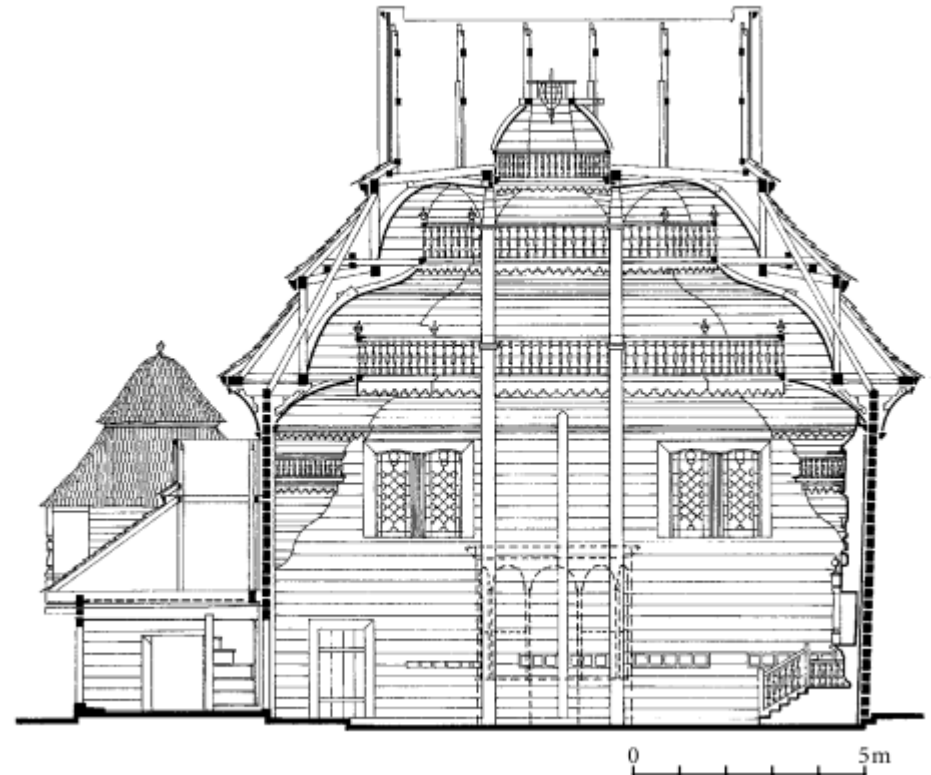
- wysoka sala główna, zagłębiona o jeden stopień w stosunku do otaczających ją pomieszczeń
- znacznie niższe otaczające pomieszczenia
 - od zachodu – sień
 - od południa i północy babińce
- alkierze w narożnikach zachodnich, dwukondygnacyjne, na piętrze z trzech stron otoczone galeriami
- izby w alkierzach dostępne z sieni (parter bezpośrednio, piętro po schodach poprzez galerie)
- układ ściśle symetryczny

plan przyziemia i plan na wysokości okien sali głównej; rysunek orientowany na wschód (Źródło: Bramy Nieba)

istniejące rysunki inwentaryzacyjne - program

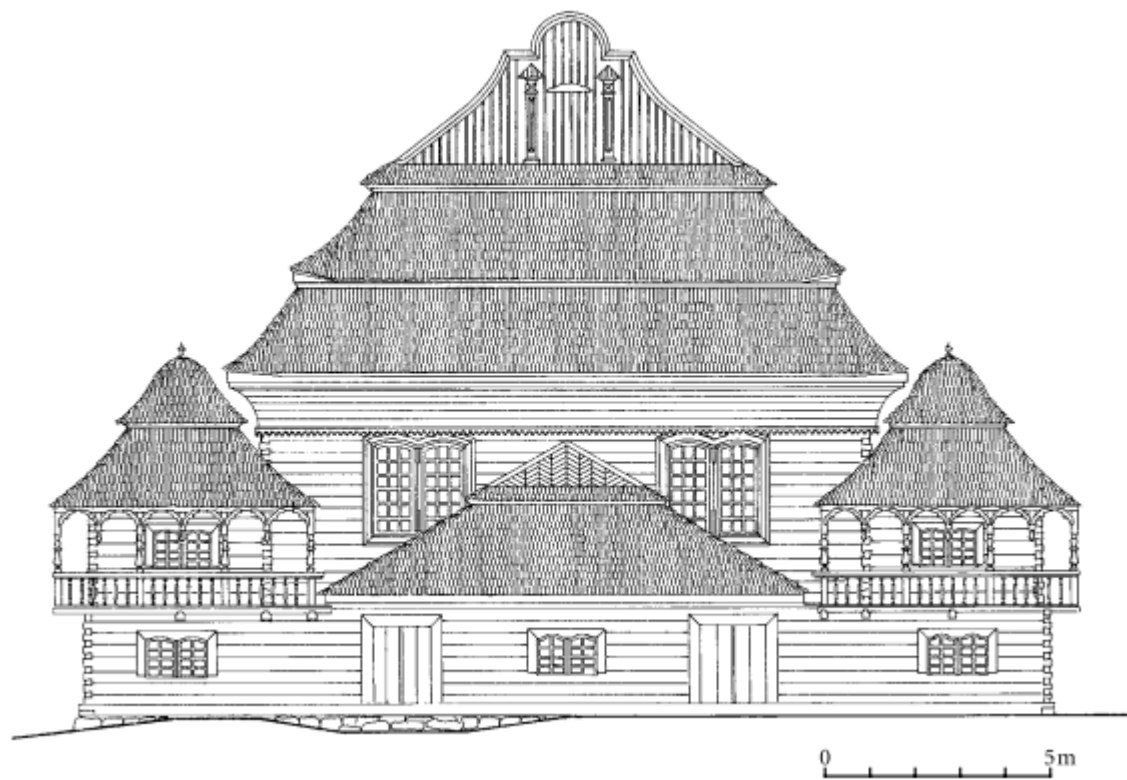

*przekrój poprzeczny z widokiem na ścianę wschodnią, przed 1939
(Źródło: Bramy Nieba)*

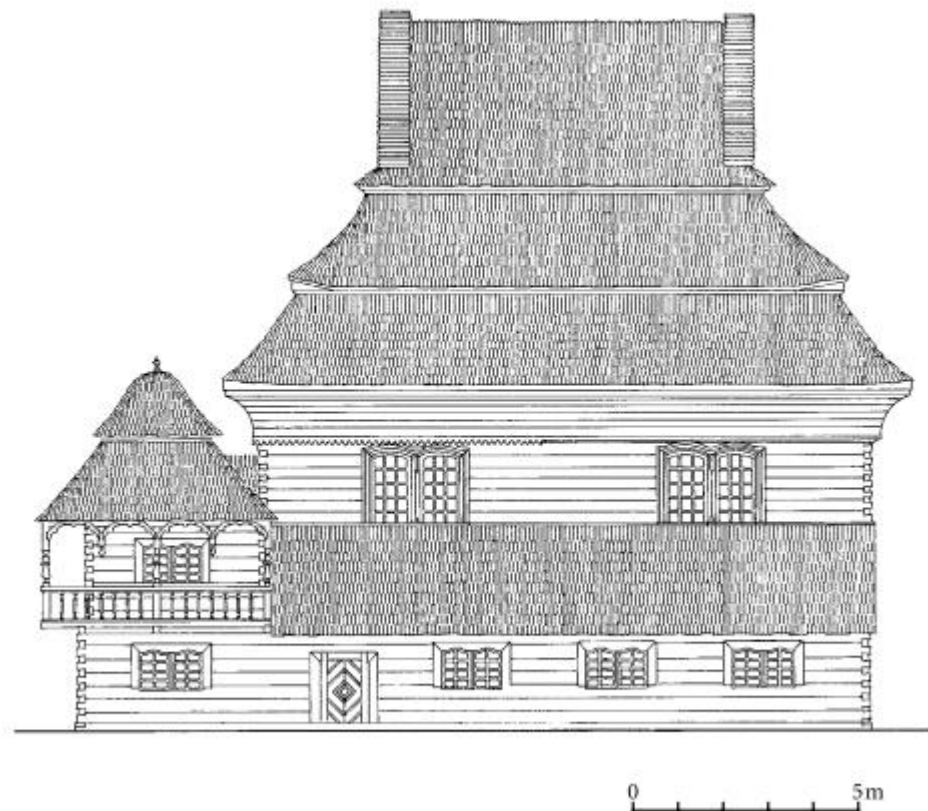

przekrój podłużny (Źródło: Bramy Nieba)

istniejące rysunki inwentaryzacyjne

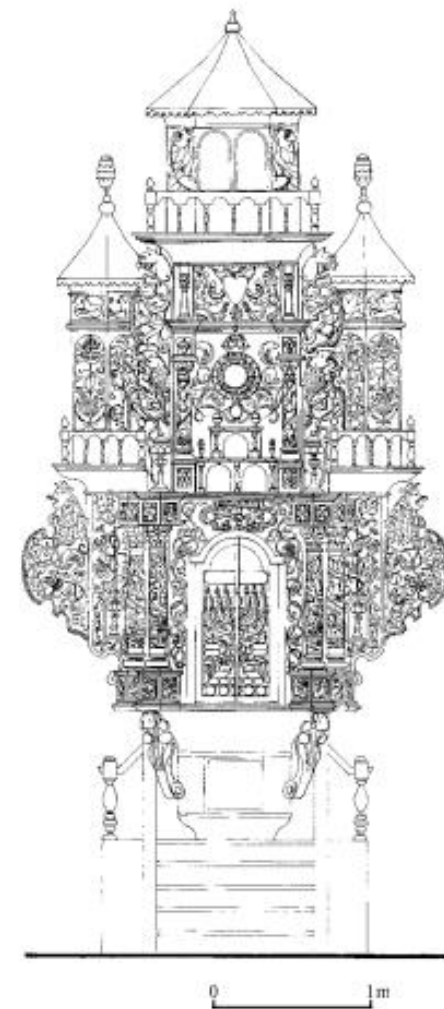
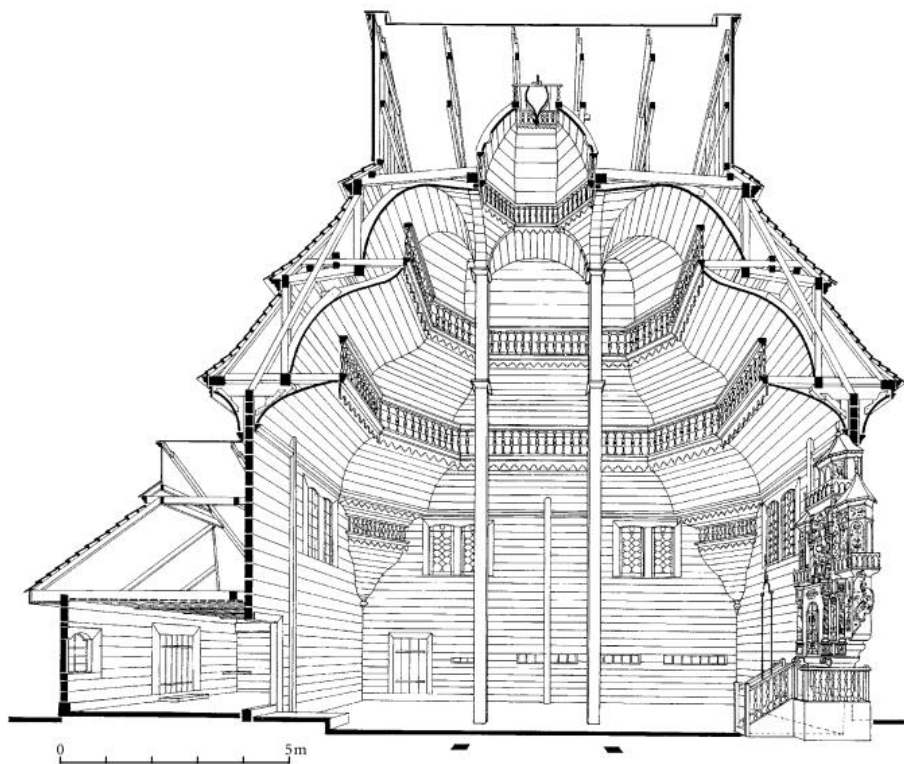
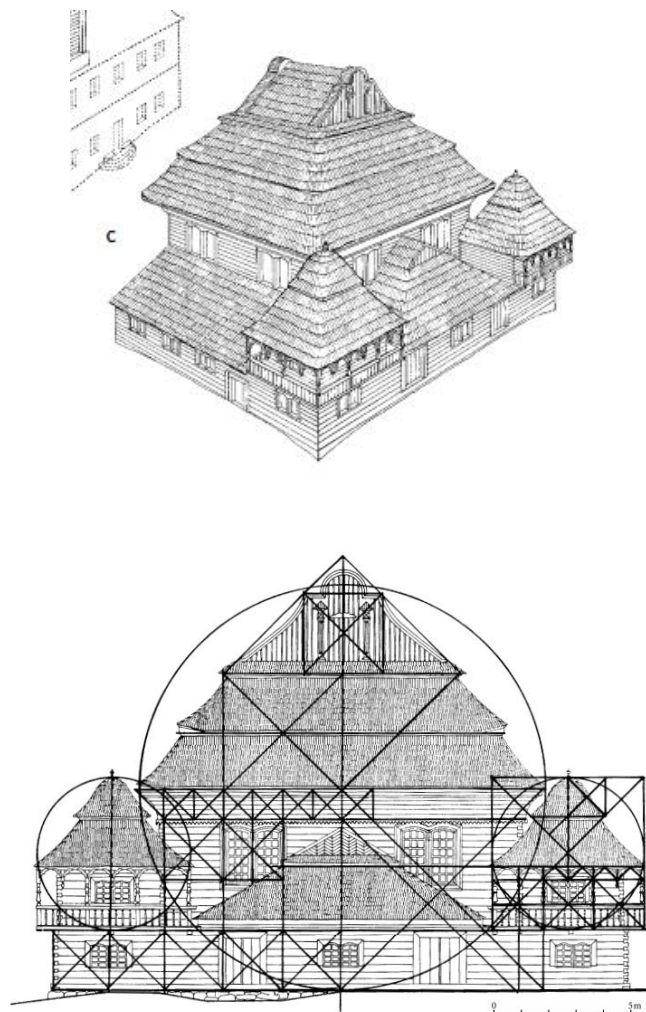

elewacja zachodnia (Źródło: Bramy Nieba)

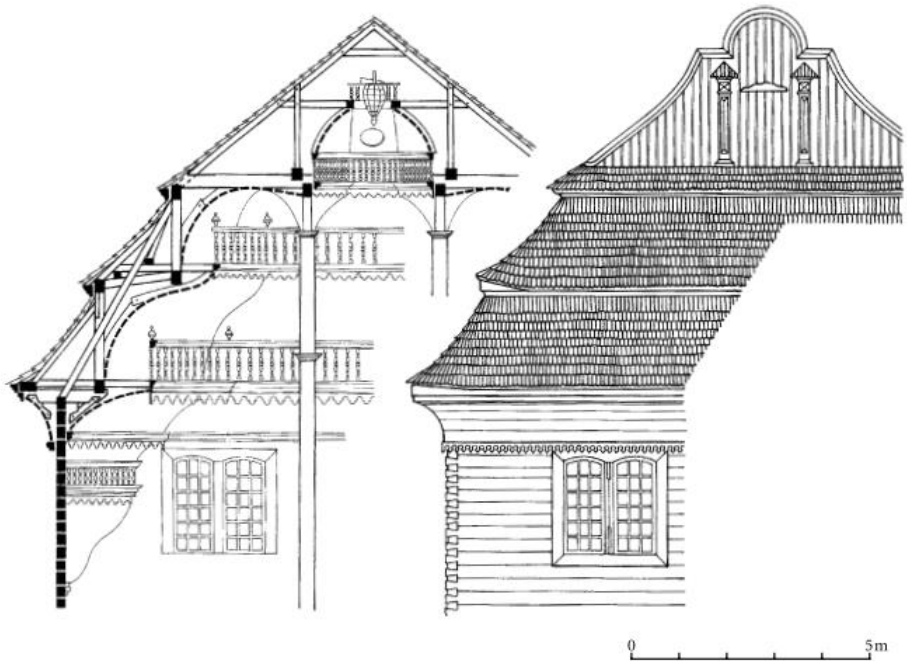
elewacja południowa (Źródło: Bramy Nieba)

istniejące rysunki inwentaryzacyjne

pozostałe rysunki i schematy (Źródło: Bramy Nieba)

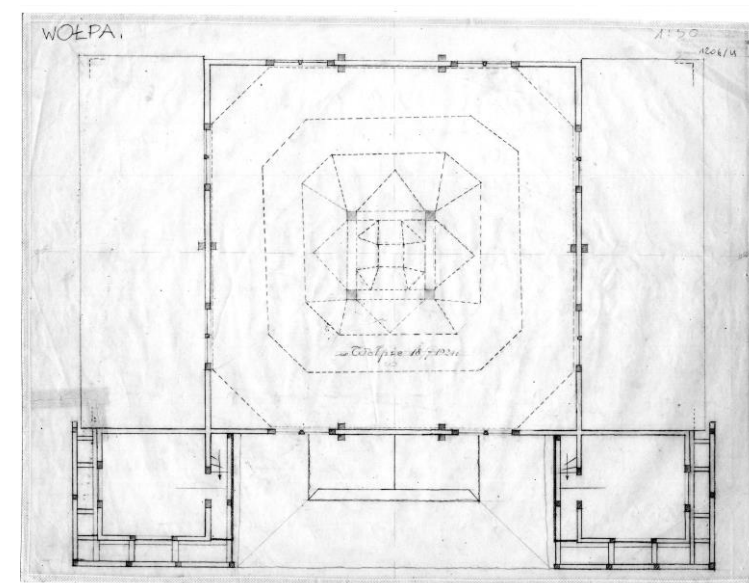
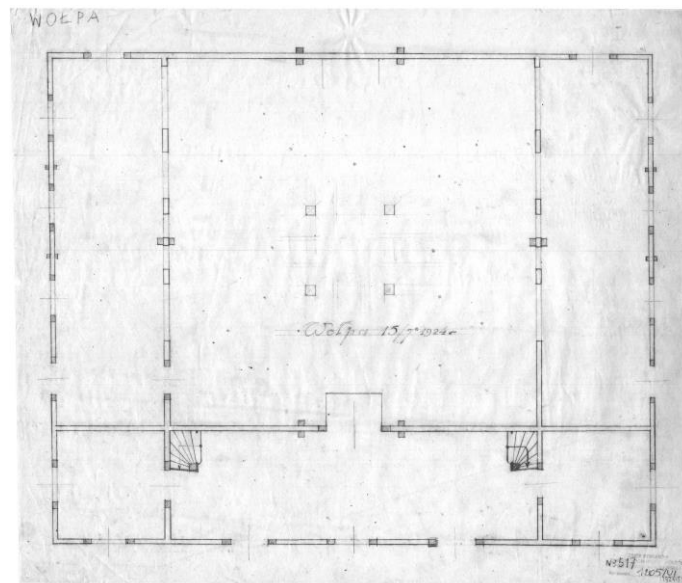
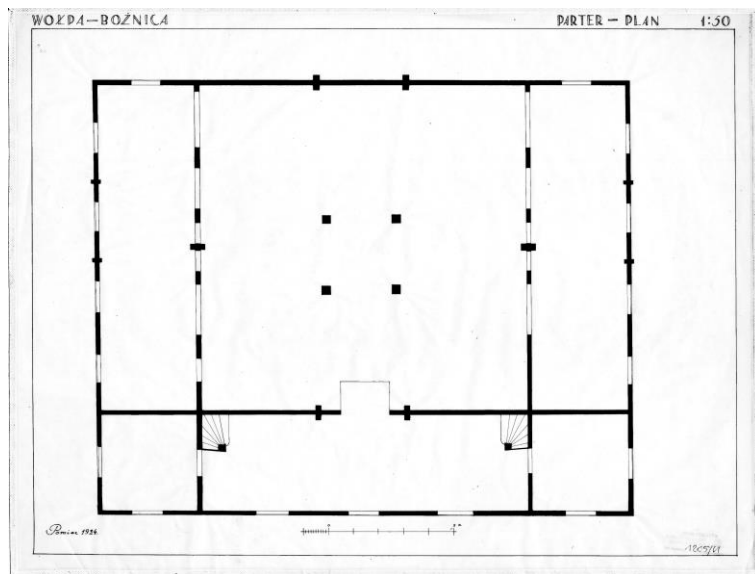
konstrukcja i materiały

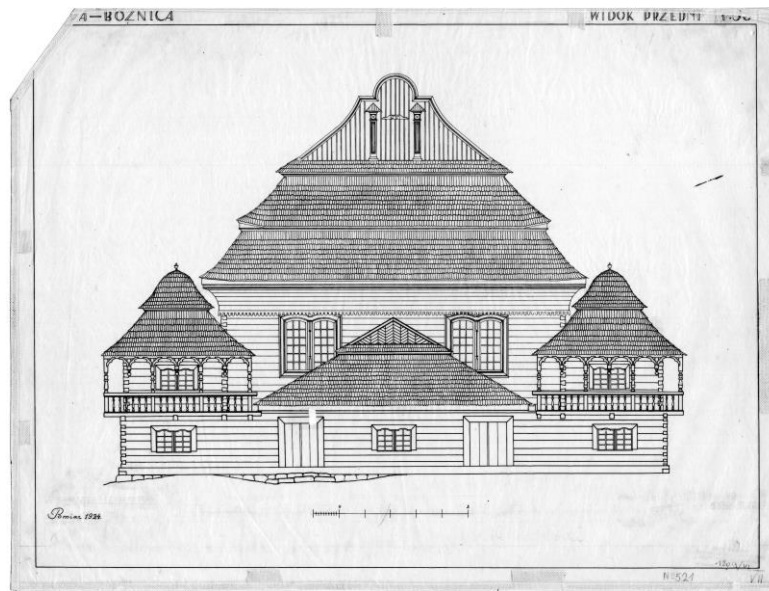
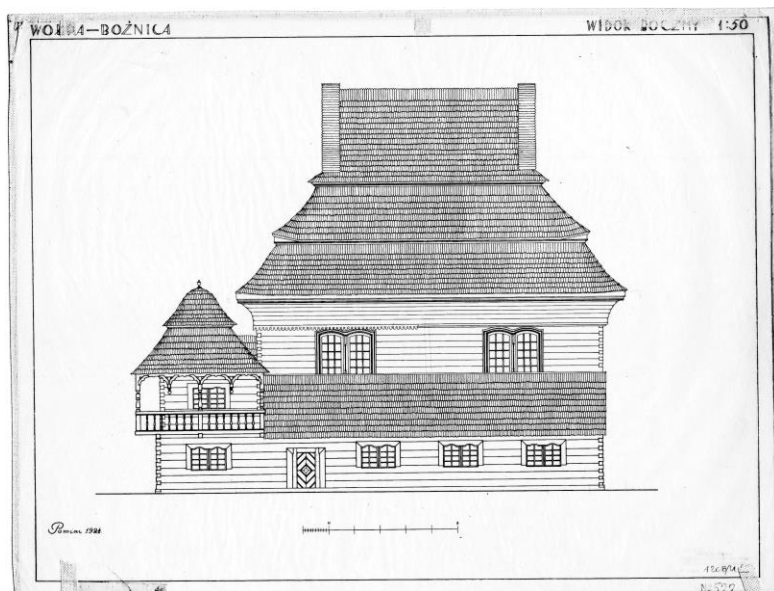
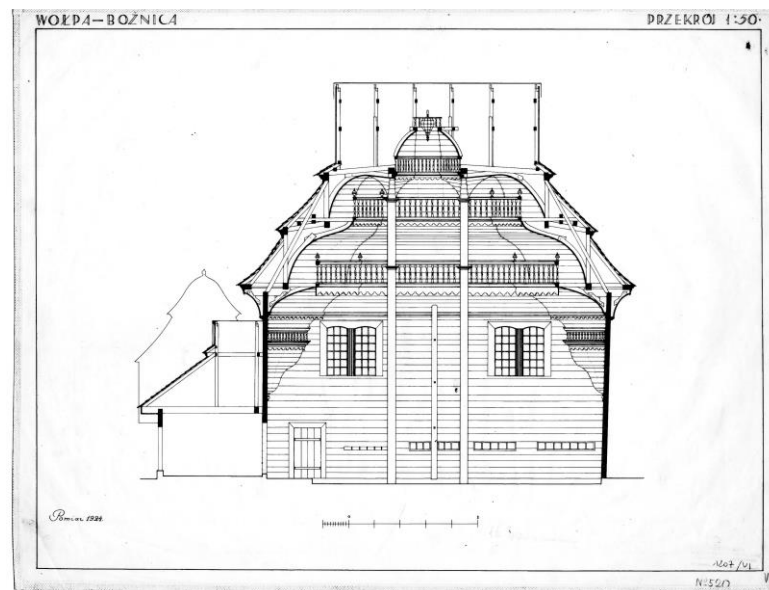
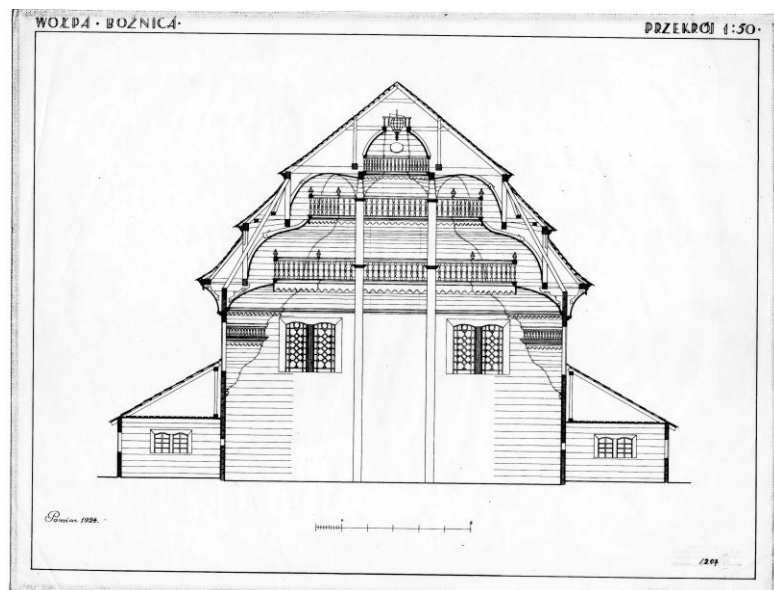
- więźba stolcowo-mansardowa podparta czterema słupami
- sklepienie wypełnia całą wolną przestrzeń więźby
- sklepienie osadzone na ośmiobocznej fascie (pozwala na przejście z planu kwadratu na ośmiobok)
- podzielone galeriami i balustradami na kondygnacje, zróżnicowane poziomem oparcia i profilem powierzchni:
 - dolna – ośmioboczna, przekrój esownicowy
 - środkowa – podparta na słupach, przecinające się kolebki
 - górna – ośmioboczna kopułka

więźba dachowa (Źródło: Bramy Nieba)

inventarycja ZAP

inwentaryzacja ZAP

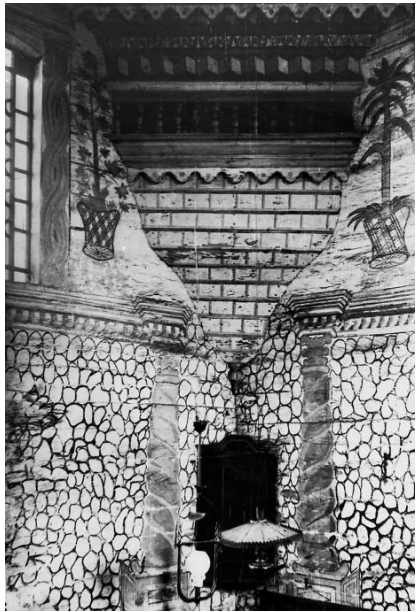
konstrukcja i materiały

więźba dachowa (Źródło: Bramy Nieba)

- ściany wszystkich pomieszczeń zrębowe, sali – z lisicami (później też ściany babińców)
- wszystkie drzwi prostokątne
- okna bliźniacze, w sali głównej większe niż w pozostałych pomieszczeniach, nadproża wycięte w łuki odcinkowe
- każde pomieszczenie przekryte oddzielnym dachem
- w głównym dachu dwie dolne kondygnacje czterospadowe, górna dwuspadowa, małe przyczółki przy szczytach
- zamierzony efekt korekty perspektywicznej – podwyższenie sali
- bima dwunastoboczna
- wnętrze sali odeskowane, polichromowane
- jedno z najwybitniejszych dzieł barokowej architektury drewnianej

wnętrze i detale

zdjęcia ZAP

ZAKŁAD ARCHITEKTURY POLSKIEJ POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ — ZBIÓR FOTOGRAFII

Miejsce: WOŁPA
 Powiat: GRODNO
 Województwo: DIAŁYSTOK

Tytuł: DOŁŻNICA DREWNA -
FRAGMENT ELEWACJI PRZEDNIEJ.

Autor: DR. ZYWOŃCO
 Data zdjęcia: 1930r.
 Nr. inw. odb.: _____
 Negatyw: _____
 Miejsce przech.: _____
 Format: _____ Nr. inw.: _____
 Przerobce: _____
 Uwagi: Z.A.P. nr. 4.

Dot. 118 — „Dziennik”, s. 11.198

ZAKŁAD ARCHITEKTURY POLSKIEJ POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ — ZBIÓR FOTOGRAFII

Miejsce: WOŁPA
 Powiat: GRODNO
 Województwo: DIAŁYSTOK

Tytuł: DOŁŻNICA DREWNA -
WIDOK ZEWNĘTRZNY -
PRAC. STR. POŁUD.

Autor: _____
 Data zdjęcia: _____
 Nr. inw. odb.: _____
 Negatyw: _____
 Miejsce przech.: _____
 Format: _____ Nr. inw.: _____
 Przerobce: _____
 Uwagi: C.A.I. nr. 19190

Dot. 118 — „Dziennik”, s. 11.198

ZAKŁAD ARCHITEKTURY POLSKIEJ POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ — ZBIÓR FOTOGRAFII

Miejsce: WOŁPA
 Powiat: GRODNO
 Województwo: _____

Tytuł: DOŁŻNICA DREWNIANA
XVII w.
FRAGMENT ELEWACJI BOCZNEJ

Autor: _____
 Data zdjęcia: _____
 Nr. inw. odb.: _____
 Negatyw: _____
 Miejsce przech.: _____
 Format: _____ Nr. inw.: _____
 Przerobce: _____
 Uwagi: Z.K.L.I.Z.Y * O.S. NR.

Instytut Szt. 1000 — 12.11.1928 — 2000

ZAKŁAD ARCHITEKTURY POLSKIEJ POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ — ZBIÓR FOTOGRAFII

Miejsce: WOŁPA
 Powiat: GRODNO
 Województwo: DIAŁYSTOK

Tytuł: DOŁŻNICA DREWNA -
FRAG. ELEW. TYLNEJ.

Autor: DR. ZYWOŃCO
 Data zdjęcia: 1930r.
 Nr. inw. odb.: _____
 Negatyw: _____
 Miejsce przech.: _____
 Format: _____ Nr. inw.: _____
 Przerobce: _____
 Uwagi: [82]

Dot. 118 — „Dziennik”, s. 11.198

ZAKŁAD ARCHITEKTURY POLSKIEJ POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ — ZBIÓR FOTOGRAFII

Miejsce: WOŁPA
 Powiat: GRODNO
 Województwo: DIAŁYSTOK

Tytuł: DOŁŻNICA DREWNA -
SEKCYJ TYLNY.

Autor: _____
 Data zdjęcia: _____
 Nr. inw. odb.: _____
 Negatyw: _____
 Miejsce przech.: _____
 Format: _____ Nr. inw.: _____
 Przerobce: _____
 Uwagi: C.A.I. nr. 9536

Dot. 118 — „Dziennik”, s. 11.198

ZAKŁAD ARCHITEKTURY POLSKIEJ POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ — ZBIÓR FOTOGRAFII

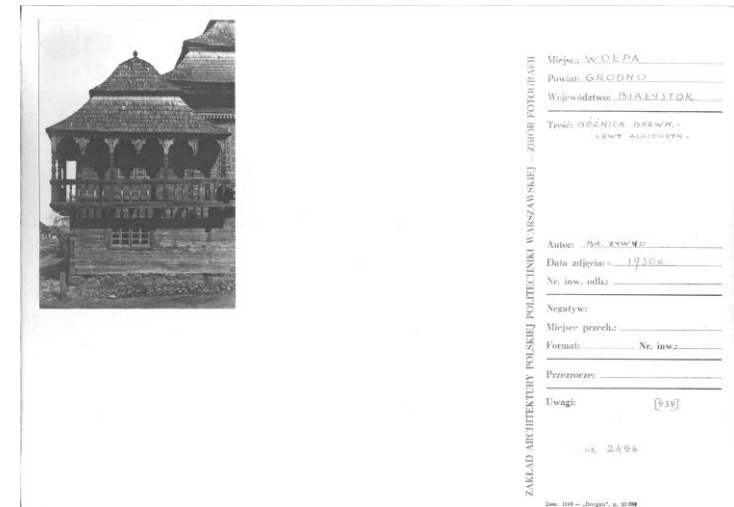
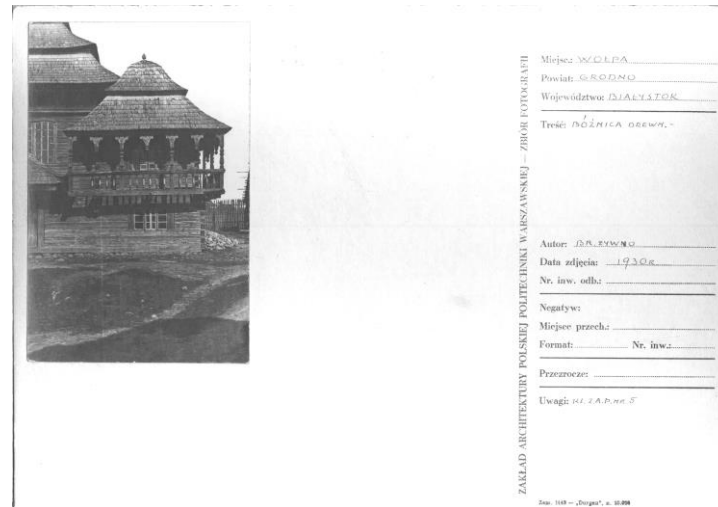
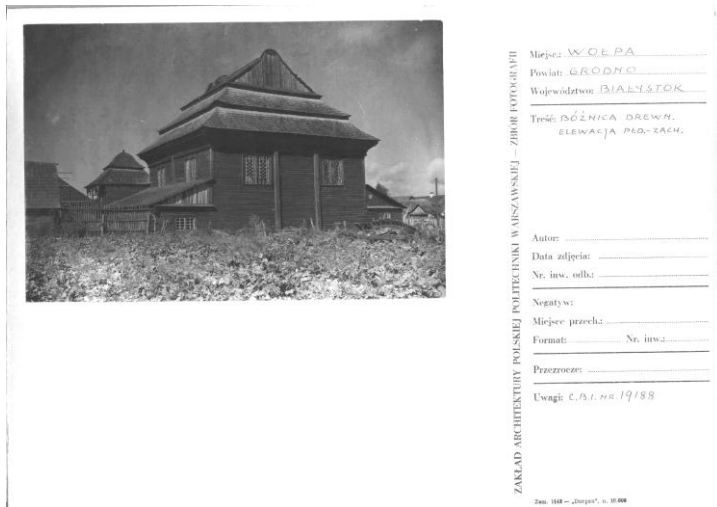
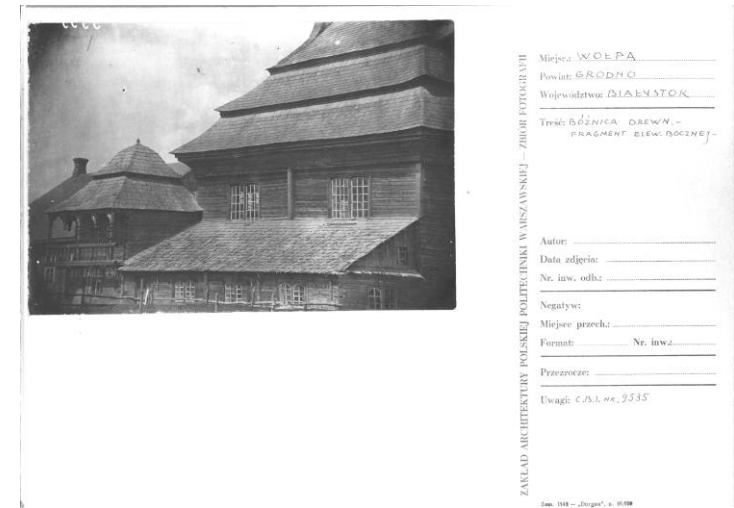
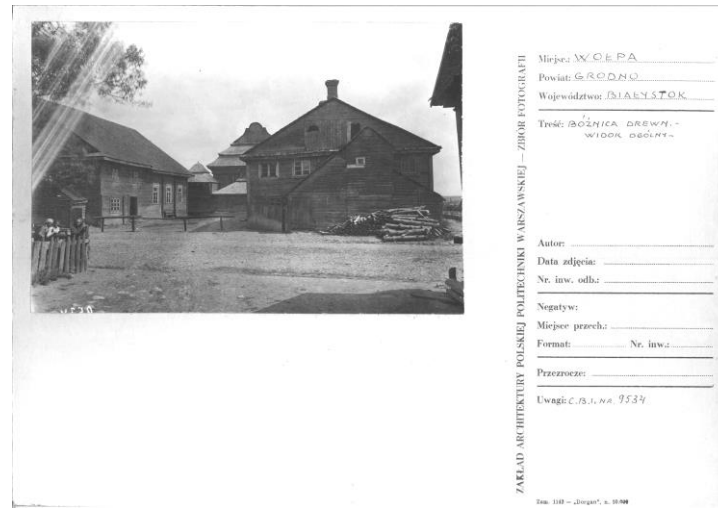
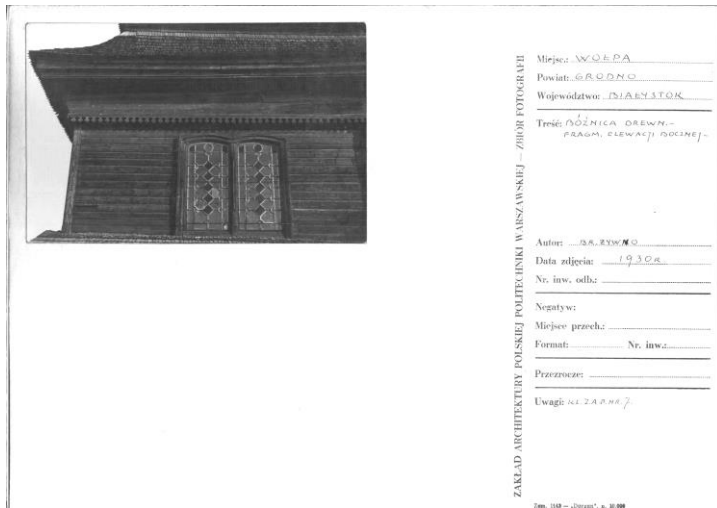
Miejsce: WOŁPA
 Powiat: GRODNO
 Województwo: DIAŁYSTOK

Tytuł: DOŁŻNICA DREWNA -
ELEWACJA BOCZNA.

Autor: DR. ZYWOŃCO
 Data zdjęcia: 1930r.
 Nr. inw. odb.: _____
 Negatyw: _____
 Miejsce przech.: _____
 Format: _____ Nr. inw.: _____
 Przerobce: _____
 Uwagi: KI. Z.A.P. nr. 2

Dot. 118 — „Dziennik”, s. 11.198

zdjęcia ZAP

zdjęcia ZAP

ZAKŁAD ARCHITEKTURY POLSKIEJ POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ - ZBIÓR FOTOGRAFI
 Miejsce: WOŁPA
 Powiat: GRÓDNO
 Województwo: DIAŁYŚCIEK
 Treść: BOŻNICA DREWNA
 Autor: DR. ZYGMUNT
 Data zdjęcia: 1930s
 Nr. inw. odb.: _____
 Negatyw: _____
 Miejsce przech.: _____
 Format: _____ Nr. inw.: _____
 Przerobienie: _____
 Uwagi: KL. ZAP NR 11
 Zm. 103 - „Zbiór”, s. 10/108

ZAKŁAD ARCHITEKTURY POLSKIEJ POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ - ZBIÓR FOTOGRAFI
 Miejsce: WOŁPA
 Powiat: GRÓDNO
 Województwo: _____
 Treść: BOŻNICA DREWNIANA
WIDOK BOCZNY
 Autor: _____
 Data zdjęcia: _____
 Nr. inw. odb.: _____
 Negatyw: _____
 Miejsce przech.: _____
 Format: _____ Nr. inw.: _____
 Przerobienie: _____
 Uwagi: Z KOLEKCYJN. DR. ZYGM. NR 1927
 Zm. 103 - „Zbiór”, s. 10/108

ZAKŁAD ARCHITEKTURY POLSKIEJ POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ - ZBIÓR FOTOGRAFI
 Miejsce: WOŁPA
 Powiat: GRÓDNO
 Województwo: DIAŁYŚCIEK
 Treść: BOŻNICA DREWNA
WNEŹRZE - OSTAL - CĘŚĆ DOŁNA
 Autor: _____
 Data zdjęcia: _____
 Nr. inw. odb.: _____
 Negatyw: _____
 Miejsce przech.: _____
 Format: _____ Nr. inw.: _____
 Przerobienie: _____
 Uwagi: C.B.I. NR 19199
 Zm. 103 - „Zbiór”, s. 10/108

ZAKŁAD ARCHITEKTURY POLSKIEJ POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ - ZBIÓR FOTOGRAFI
 Miejsce: WOŁPA
 Powiat: GRÓDNO
 Województwo: DIAŁYŚCIEK
 Treść: BOŻNICA DREWNA
WNEŹRZE - OSTAL
 Autor: _____
 Data zdjęcia: _____
 Nr. inw. odb.: _____
 Negatyw: _____
 Miejsce przech.: _____
 Format: _____ Nr. inw.: _____
 Przerobienie: _____
 Uwagi: C.B.I. NR 19191
 Zm. 103 - „Zbiór”, s. 10/108

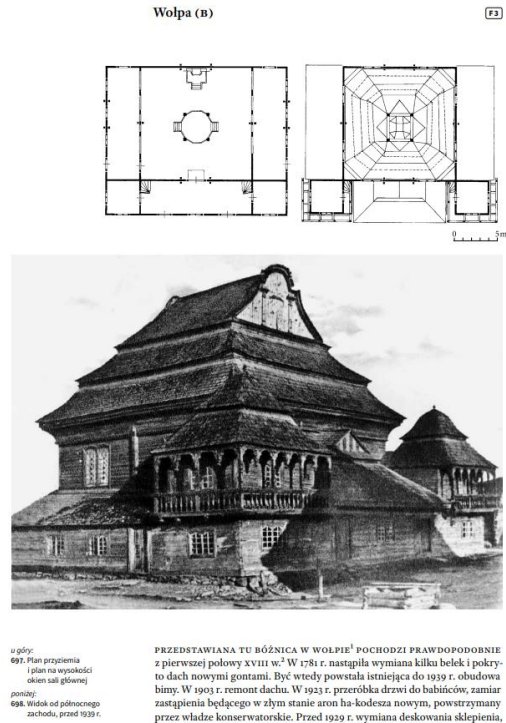

ZAKŁAD ARCHITEKTURY POLSKIEJ POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ - ZBIÓR FOTOGRAFI
 Miejsce: WOŁPA
 Powiat: GRÓDNO
 Województwo: DIAŁYŚCIEK
 Treść: BOŻNICA DREWNA
WNEŹRZE - KOPUŁA
 Autor: _____
 Data zdjęcia: _____
 Nr. inw. odb.: _____
 Negatyw: _____
 Miejsce przech.: _____
 Format: _____ Nr. inw.: _____
 Przerobienie: _____
 Uwagi: C.B.I. NR 19196
 Zm. 103 - „Zbiór”, s. 10/108

ZAKŁAD ARCHITEKTURY POLSKIEJ POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ - ZBIÓR FOTOGRAFI
 Miejsce: WOŁPA
 Powiat: GRÓDNO
 Województwo: DIAŁYŚCIEK
 Treść: BOŻNICA DREWNA
WNEŹRZE - KOPUŁA
 Autor: _____
 Data zdjęcia: _____
 Nr. inw. odb.: _____
 Negatyw: _____
 Miejsce przech.: _____
 Format: _____ Nr. inw.: _____
 Przerobienie: _____
 Uwagi: C.B.I. NR 19197
 Zm. 103 - „Zbiór”, s. 10/108

dostępne źródła informacji

obszerny opis w publikacji „Bramy Nieba” M. i K. Piechotków –
liczne rysunki inwentaryzacyjne i zdjęcia, opis formy, konstrukcji i
detali

Wołpa [edytuj]

Wołpa (biał. *Boйна*) – wieś (dawniej miasteczko) na Białorusi, w obwodzie grodzieńskim, w rejonie wołkowyskim.

Siedziba parafii prawosławnej pw. Przemienienia Pańskiego (w miejscowości znajdują się dwie cerkwie – parafialna pw. Przemienienia Pańskiego i filialna pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła)^[1] oraz rzymskokatolickiej św. Jana Chrzciciela.

Spis treści [ukryj]

- Historia
- Demografia
- Obiekty zabytkowe
 - 3.1 Obiekty niezachowane
- Galeria
- Przypisy
- Linki zewnętrzne

Obiekty niezachowane [edytuj | edytuj kod]

Przed 1945 we wsi znajdowała się słynna **synagoga**, uchodząca za jedną z najpiękniejszych drewnianych synagog w tej części Europy^[7]. W 2015 w Bilgoraju została wybudowana jej wierna rekonstrukcja^[8].

Galeria [edytuj | edytuj kod]

Wikipedia – artykuł jedynie o miejscowości Wołpa, krótka wzmianka o synagodze w zakładce „obiekty niezachowane” (**update na następnym slajdzie**)

dostępne źródła informacji

Origin of the synagogue in Voŭpa (b r)

Media in category "Synagogue in Voŭpa"

The following 42 files are in this category, out of 42 total.

							
<p>Bilgoraj, Miasteczko na Szlaku Kultur (2).jpg 1,694 × 1,004; 356 KB</p>	<p>J. Jodkowski Aron hokodesz synagoga Wolpa.jpg 321 × 448; 29 KB</p>	<p>Voŭpa synagogue Hatnoten teshuah.jpg 953 × 1,280; 434 KB</p>	<p>Voŭpa. Voŭpa (1901-39).jpg 4,252 × 3,141; 6.58 MB</p>	<p>Voŭpaŭskaja synagoga. Voŭpaŭskaja synagoga (1901-14).jpg 1,575 × 1,003; 511 KB</p>	<p>Voŭpaŭskaja synagoga. Voŭpaŭskaja synagoga (1901-39) (10).jpg 1,523 × 2,088; 545 KB</p>	<p>Voŭpaŭskaja synagoga. Voŭpaŭskaja synagoga (1901-39) (11).jpg 1,512 × 2,085; 672 KB</p>	<p>Voŭpaŭskaja synagoga. Voŭpaŭskaja synagoga (1901-39) (12).jpg 1,396 × 2,013; 2.7 MB</p>
							
<p>Voŭpaŭskaja synagoga. Voŭpaŭskaja synagoga (1901-39) (13).jpg 1,035 × 763; 495 KB</p>	<p>Voŭpaŭskaja synagoga. Voŭpaŭskaja synagoga (1901-39) (14).jpg 1,027 × 704; 404 KB</p>	<p>Voŭpaŭskaja synagoga. Voŭpaŭskaja synagoga (1901-39) (15).jpg 674 × 516; 408 KB</p>	<p>Voŭpaŭskaja synagoga. Voŭpaŭskaja synagoga (1901-39) (16).jpg 385 × 391; 192 KB</p>	<p>Voŭpaŭskaja synagoga. Voŭpaŭskaja synagoga (1901-39) (2).jpg 2,110 × 1,510; 428 KB</p>	<p>Voŭpaŭskaja synagoga. Voŭpaŭskaja synagoga (1901-39) (3).jpg 3,115 × 4,252; 6.12 MB</p>	<p>Voŭpaŭskaja synagoga. Voŭpaŭskaja synagoga (1901-39) (4).jpg 2,089 × 1,513; 597 KB</p>	<p>Voŭpaŭskaja synagoga. Voŭpaŭskaja synagoga (1901-39) (5).jpg 2,098 × 1,517; 550 KB</p>
							
<p>Voŭpaŭskaja synagoga. Voŭpaŭskaja synagoga (1901-39) (6).jpg 2,095 × 1,520; 448 KB</p>	<p>Voŭpaŭskaja synagoga. Voŭpaŭskaja synagoga (1901-39) (7).jpg 488 × 666; 257 KB</p>	<p>Voŭpaŭskaja synagoga. Voŭpaŭskaja synagoga (1901-39) (8).jpg 486 × 693; 261 KB</p>	<p>Voŭpaŭskaja synagoga. Voŭpaŭskaja synagoga (1901-39) (9).jpg 1,521 × 2,090; 650 KB</p>	<p>Voŭpaŭskaja synagoga. Voŭpaŭskaja synagoga (1901-39).jpg 800 × 570; 97 KB</p>	<p>Voŭpaŭskaja synagoga. Voŭpaŭskaja synagoga (1907) (2).jpg 1,914 × 1,337; 835 KB</p>	<p>Voŭpaŭskaja synagoga. Voŭpaŭskaja synagoga (1907) (3).jpg 904 × 1,280; 298 KB</p>	<p>Voŭpaŭskaja synagoga. Voŭpaŭskaja synagoga (1907) (4).jpg 885 × 1,280; 277 KB</p>
							
<p>Voŭpaŭskaja synagoga. Voŭpaŭskaja synagoga (1907) (5).jpg 889 × 1,280; 337 KB</p>	<p>Voŭpaŭskaja synagoga. Voŭpaŭskaja synagoga (1907) (6).jpg 912 × 1,280; 397 KB</p>	<p>Voŭpaŭskaja synagoga. Voŭpaŭskaja synagoga (1907).jpg 1,496 × 922; 466 KB</p>	<p>Voŭpaŭskaja synagoga. Voŭpaŭskaja synagoga (1910-13) (2).jpg 1,280 × 905; 247 KB</p>	<p>Voŭpaŭskaja synagoga. Voŭpaŭskaja synagoga (1910-13).jpg 1,280 × 932; 176 KB</p>	<p>Voŭpaŭskaja synagoga. Voŭpaŭskaja synagoga (1915-18) (2).jpg 886 × 658; 36 KB</p>	<p>Voŭpaŭskaja synagoga. Voŭpaŭskaja synagoga (1915-18).jpg 462 × 299; 83 KB</p>	<p>Voŭpaŭskaja synagoga. Voŭpaŭskaja synagoga (1915-39).jpg 500 × 322; 131 KB</p>

Upload media

Wikipedia

Instance of: synagogue

Made from material: wood

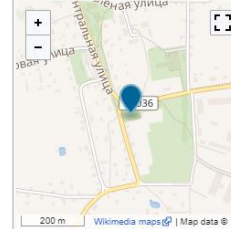
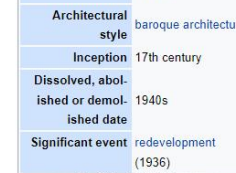
Location: Voŭpa, Voŭpaŭski Sielsaviet, Vaukavysk District, Grodno Region, Belarus

Architectural style: baroque architecture

Inception: 17th century

Dissolved, abolished or demolished date: 1940s

Significant event: redevelopment (1936)

Authority control: [Hide]

Q3508102

Reasonator · PetScan · Scholia · Statistics · OpenStreetMap · Locator tool · WikiShootMe · Search depicted

Wikimedia – w kategorii "Synagogue in Voŭpa," dostępne kilka starych zdjęć synagogi, prawdopodobnie ze źródeł białoruskich

dostępne źródła informacji

Wolpa Synagogue (Q3508102)

Old Synagogue in Belarus

[edit](#)

[In more languages](#)

[Configure](#)

Language	Label	Description	Also known as
English	Wolpa Synagogue	Old Synagogue in Belarus	
Polish	No label defined	No description defined	
German	Synagoge (Wolpa)	ehemalige Synagoge in Weißrussland	
Russian	Волповская синагога	No description defined	

[All entered languages](#)

Statements

instance of	synagogue	edit
	0 references	+ add reference
		+ add value

image		edit
	<p>Wolpa Synagogue Poland 1920.jpg 1,120 × 729; 152 KB</p>	0 references
		+ add reference
		+ add value

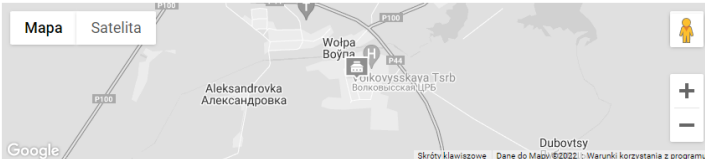
Wikidata – jedno zdjęcie, informacja o lokalizacji i stylu architektonicznym

Synagoga w Wołpie (ul. Centralnaja)

[Artykuł zweryfikowany](#)

Autorzy

Mapa Satelita

Wolpa
Boyna
Aleksandrovka
Александровка
ГІКОВЫСКАВА Тэrb
Волковыскавая ЛІПЕ
Dubovtsy
Skróty klawiszowe Dane do Mapy ©2022; Warunki korzystania z programu

[POWIĘKSZ MAPĘ](#)

GALERIA Zdjęcia: 6

[PRZEJDŹ DO GALERII](#)

DANE SYNAGOGI / DOMU MODLITWY

Typ obiektu: Synagoga	Istnieje: Nie	Czynna: Nie
Data budowy: przed 1650	Budulec: Drewniana	Wpis do rejestru zabytków: Nie

Synagoga w Wołpie stała przy skrzyżowaniu obecnych ulic Centralnoj (ros. *ul. Centralnaja*, *ул. Центральная*) i Pabiedy (ros. *ul. Pabiedy*, *ул. Победы*).

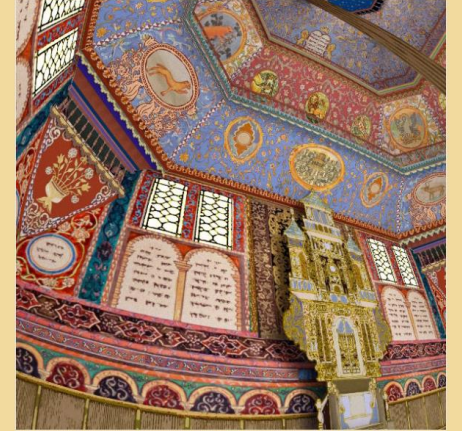
Uznawana była za jedno z arcydzieł żydowskiej architektury drewnianej. Powstała w połowie XVII w., a w pierwszej połowie XVIII w. została rozbudowana (wedle niektórych źródeł jej powstanie należy datować dopiero na pierwszą połowę XVIII wieku). W 1781 r. założono dach gontowy i być może obudowano białe. W 1923 r. przerobiono drzwi do babińców; planowano też wymienić aron ha-kodesz, ale nie zgodził się na to władze konserwatorskie. W 1929 r. wpisano synagogę do polskiego rejestru zabytków. Została zniszczona przez Niemców pomiędzy czerwcem 1941 r. a grudniem 1942 roku.

Był to obiekt drewniany, bardzo obszerny; rozmiary sali głównej wynosiły 13 x 12,8 m, a wysokość stropów – 14 metrów. Jego architektura była badana już w okresie międzywojennym (Bersohn, Gloger), a została drobiazgowo przeanalizowana przez Marię i Kazimierza Piechotków w tomie *Bramy nieba. Bóżnice drewniane na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej*, Warszawa 2015, ss. 530–541. Synagoga wyróżniała się bardzo bogatym wystrojem wnętrza.

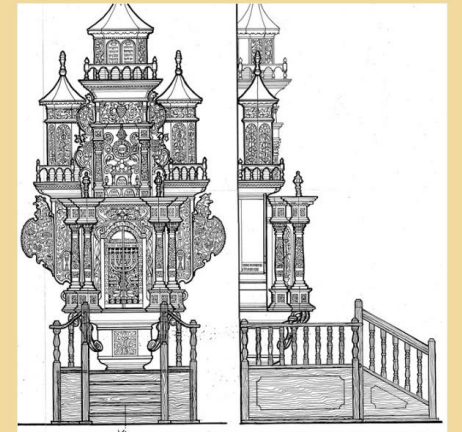
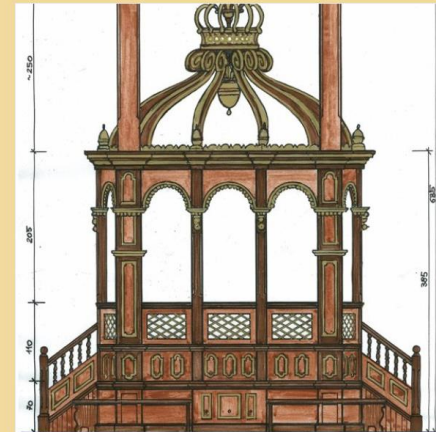
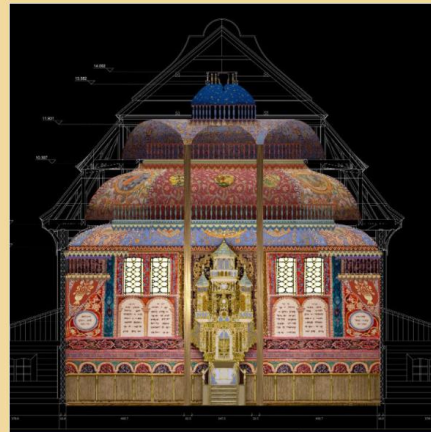
strona internetowa <https://sztetl.org.pl/pl/node/90099> - krótki opis historii i formy, dokładna lokalizacja, kilka zdjęć

dostępne źródła informacji

Synagoga z Wołpy

Stajemy wobec zadania nadzwyczajnego

strona internetowa <http://www.bilgoraj21.pl/synagoga/> - strona fundacji, która w 2015 roku odbudowała w Biłgoraju synagogę z Wołpy na podstawie rysunków inwentaryzacyjnych; dostępne zdjęcia archiwalne, rysunki inwentaryzacyjne, krótki opis oraz zdjęcia nowej synagogi w Biłgoraju

podział semantyczny

Elementy wyszczególnione na podstawie zdjęć z zewnątrz:

- ściana
 - drewniana
 - podmurówka
- dach
 - prosty – duża połać, przyciółek
 - zakrzywiony
- otwory
 - okna – duże sali głównej i mniejsze pozostałych pomieszczeń
 - drzwi
- elementy dekoracyjne
 - balustrada
 - słupki alkierzy
 - wieszary
 - kolumnienki na ścianie szczytowej
- elementy konstrukcyjne
 - wsporniki alkierzy

podział semantyczny

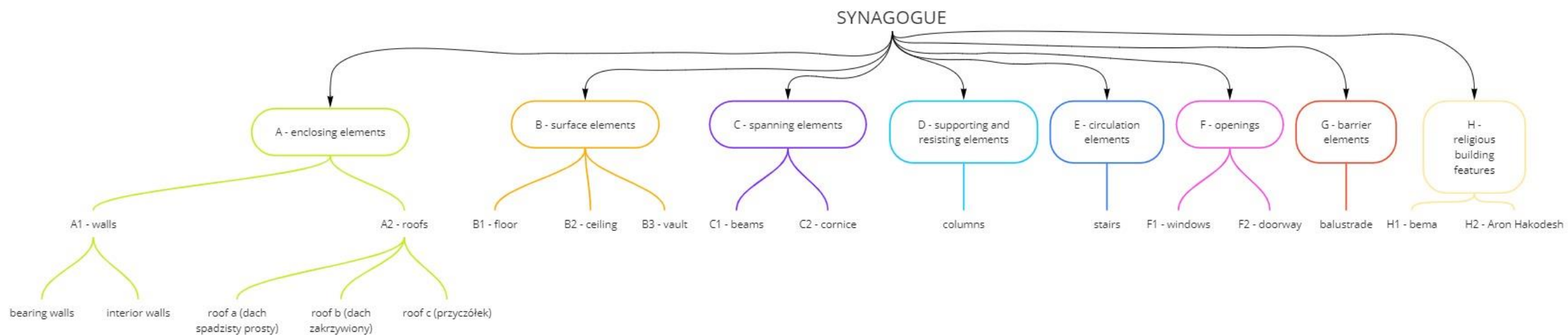
Elementy wyszczególnione na podstawie zdjęć wnętrz:

- podłoga
- strop
- sklepienie
- słup
- belka
- bima
- Aron Hakodesz
- elementy dekoracyjne
 - gzyms
 - balustrada
 - wrożnik (deskowanie belek w narożnikach)
- schody

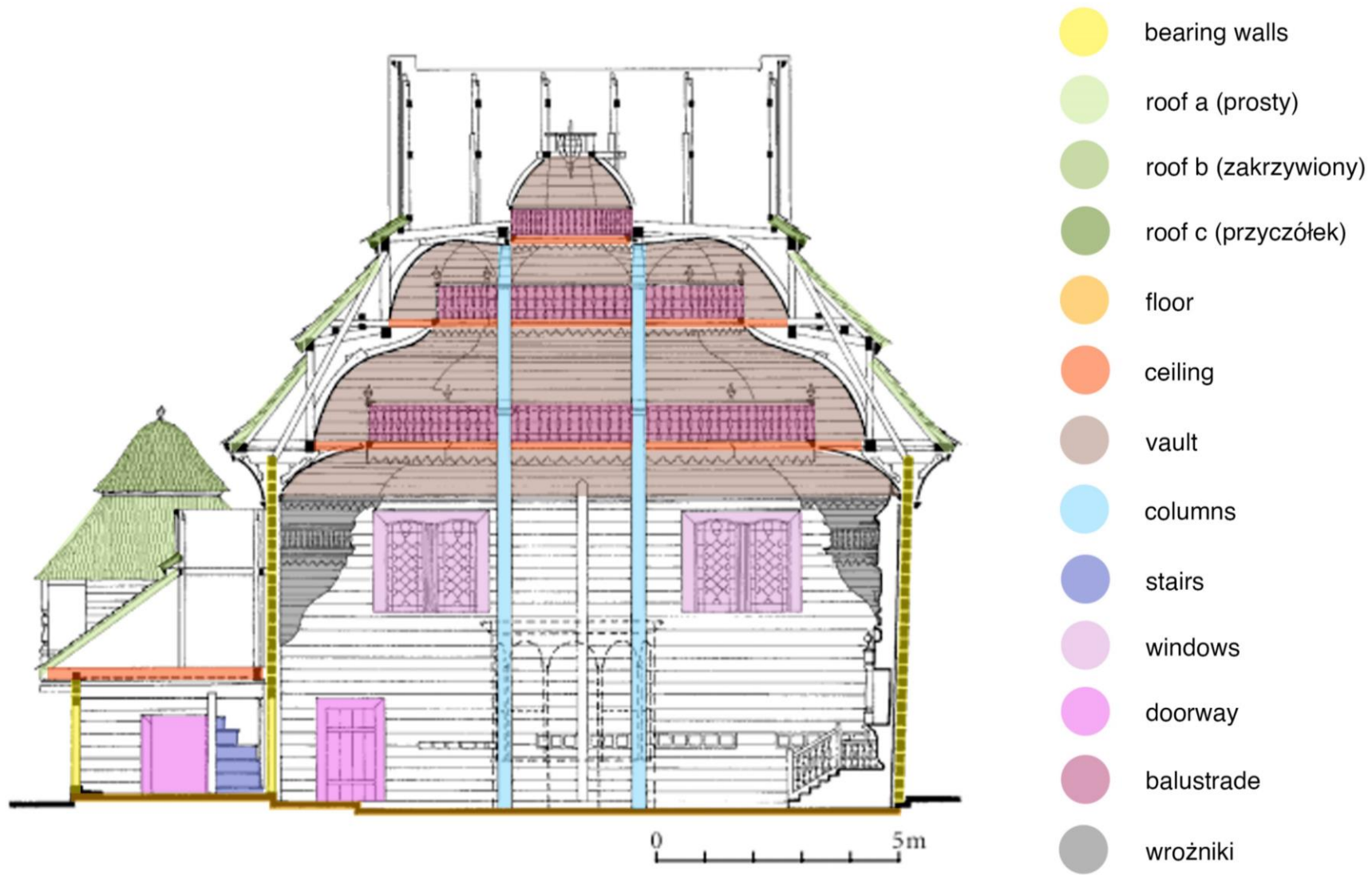
podział semantyczny – controlled vocabulary Getty AAT

- enclosing elements
 - walls
 - bearing walls
 - interior walls
 - roofs
 - roof a (dach spadzisty prosty)
 - roof b (dach spadzisty zakrzywiony)
 - roof c (pryzółek)
- surface elements
 - floor
 - ceiling
 - vault
- spanning elements
 - beams
 - cornice
- supporting and resisting elements
 - foundation walls
 - columns
- circulation elements
 - stairs
- openings
 - windows
 - doorway
- barrier elements
 - balustrade
- religious building features
 - bema
 - Aron Hakodesh
- wieszary (?)
- wroźniki (?)

podział semantyczny – controlled vocabulary Getty AAT

podział semantyczny – schemat graficzny

rysunki techniczne do pocztówki

